

הגאון רבי יוסף של' אלישיב

תכלת בציצית בזה"ז*

בס"ד י"ט אייר תשנ"ז

כבוד ידידי הרב הגאון המובהק מהור"ר שרגא פייוול כהן שליט"א
ברכה ושל' רב.

ע"ד השאלה האם ראוי ונכון להטיל ציצית צבוע בצבע תכלת אחרי שלדעת חוקרים בזמנינו ברור להם שמצאו את החלזון שאמרה תורה. ואף אם נטיל ספק בדבר, מ"מ לא גרע מקלא אילן [לא יהא אלא לבן], ומאידך מרוויחים שמא באמת הוא החלזון האמתי ומקיימים מצוות ציצית ככל חוקתו ומשפטו ככתוב בתורת משה.

אכן ד"ז כבר הי' לעולמים וכידוע שמלפני יותר ממאה שנה חידש א' מגדולי האדמורים שהוא מצא את החלזון והכריז קבל עם ועדה שאין לו ספק בדבר ותמה למה מתעלמים מקיום מ"ע מה"ת. אך גדולי ישראל בדורו לא הסכימו עמו. והנה כעבור ימים ושנים באו חוקרים ובטלו את דבריו מכל וכל אלא הצביעו הם על משהוא אחר שהוא החלזון. שוב אחרי תקופה יותר מאוחרת קמו אנשי מדע וטענו שכל מה שחזו עד כה שוא ותפל הוא ורק הם היוודעים ומכירים את החלזון האמתי, ואנחנו לא נדע אם לא כעבור שנים יבואו אחרים ויבטלו גם דבריהם.

והנה טענת בית הלוי נגד התכלת של הרבי מרדזין ז"ל הוא שאם הדג הי' במציאות וגם הוצאת צבעו הי' ידוע בכל זמן מהזמנים מעת שנפסקה התכלת מישראל ועכ"ז לא לבשוהו אבותינו, ה"ה כאילו יש לנו בקבלה ומסורת מאבותינו כי זה הדג וצבעו איננו החלזון והתכלת אף שיש בו כל הסמנים שסמנו בו חז"ל – ואנא לא ידענא מה עם ההמצאה אשר המציאו חוקרי זמנינו אם גם עלי' חל הטענה הנ"ל.

והגאון מקוטנא בספרו ישועות מלכו ב' "כבר הוחזק אצל ישראל זה יותר מאלף שנה שנגזז התכלת, ופשט לשון הספרי פ' ברכה ומדרשו של

הערת המערכת:

לאחרונה התפרסם בצורות שונות וכן במאספים תורניים בשם מרן הגר"ש אלישיב שליט"א בנושא התכלת בציצית, דברים שאינם מדויקים (עיין בקובץ "אור ישראל" מאנסיי שנה ג' גליון ב' (י) מחדש טבת נ"ח, בו פורסם כאילו לדעת מרן יש חובה להטיל תכלת בציצית בזה"ז). משום כך אנו מפרסמים ברבים תשובה זו.

האריז"ל מסכים לזה שאין תכלת אלא בזמן ביהמ"ק. גם מלאכת הצביעה לא נתברר, כי לדעת רש"י היורה שנותנים לתוכה דם החלזון לצבוע לא הי' רשאין לערב סממנים אחרים כ"א דם החלזון לבד, ולהרמב"ם ביורה שנותנים החלזון נותנים הסממנים – ומי יכריע בזה"ז – עי"ש בסי' א, ב, ג. ומסיק "ע"כ א"א לסמוך ולסייע את מלאכתו". ובאו"ח סי' ט' י"א שצריך לעשות הציצית מצבע הטלית. והטעם דבעינן בזה מין הכנף. ובפרמ"ג שם מלמד שנתעטף הקב"ה בטלית – ולבושי' כתלג חיור, א"כ בהכרח יעשה הטלית והציצית לבנים ע"ש.

מצפה לתשועת ה' שישלח מורה צדק
למען נוכל לקיים מצות התורה ככל פרטי' ודקדוקי'
יוסף שלו' אלישיב